

RADIOTERAPIJA V SLOVENIJI

Matjaž Koler

S stališča razvoja slovenske radioterapije je bila, glede na velikost populacije, vedno prisotna močna tendenca k združitvi radioterapije v Onkološki institut v Ljubljani, kot edini tovrstni ustanovi v naši državi. To je ustanova, ki združuje vsestranske pristope k zdravljenju rakastih obolenj.

Kmalu po odkritju rentgenskih žerkov so se pojavila v svetu prva zanimanja po uporabi le-teh v terapevtske namene. Vedno večje število obolenj, tako v svetu kot pri nas, hiter razvoj radioterapije in možnost zdravljenja rakastih obolenj, je vplivala tudi na naše specialiste, ki so se močno začeli zanimati za možnosti zdravljenja z rentgenskimi žarki.

Prvi, ki se je ukvarjal z radioterapijo pri nas je bil dr. Josip Cholewa, primarij bolnišnice v Brežicah in privatni docent na zagrebški medicinski fakulteti. Leta 1920 je ustanovil prvi onkološki eksperimentalni laboratorij v prostorih takratne brežiške bolnišnice.

V ljubljanski bolnišnici tedaj že uvajajo prve poskuse zdravljenja z rentgenskimi žarki pod vodstvom prim. dr. Alojzija Kunsta, dve leti kasneje, leta 1923, pa v privatnem sanatoriju v Mariboru začneja dr. Benjamin Ipavec. V tem času še ni bilo posebnih rentgenskih aparatov za terapijo, zato so uporabljali kasične diagnostične rentgenske aparate znamke Siemens.

Razvoj radioterapije je tekел naprej, treba se je bilo izobraževati. Zato pred drugo svetovno vojno odhajajo specialisti rentgenologi (6) in dva ginekologa na izpopolnjevanje predvsem na dunajski Centralni rentgenski institut, ki ga vodi dr. Guido Holzknecht ter v centre za radioterapijo v Prago, Berlin, Pariz in Frankfurt.

Leta 1929 se je rodila zamisel o ustanovitvi posebne rentgenske terapijske postaje pri ženski bolnišnici v Ljubljani (Kunst, Zalokar, Šavnik). Že od 1920 leta je prim. dr. Josip Pogačnik, tedanji vodja ORL oddelka v ljubljanski bolnišnici s svojimi sodelavci prosil tedanje oblasti za nakup radija za zdravljenje. Po neuspelih prošnjah ga je l. 1929 nabavil sam iz lastnih sredstev. Leta 1931 se je tudi zavzemal za to, da bi v ljubljanski bolnišnici ustanovili oddelek za zdravljenje z radijem kot samostojni institut. Spoznanje, da je je moč bojevati proti raku le z združevanjem znanja vseh medicinskih panog, ki jih ta bolezen zadeva, kjer so zajeti vsi vidiki boja proti njej (raziskovanje, preprečevanje, zgodnje odkrivanje, zdravljenje, rehabilitacija), je pripravljalo do ustanovitve zavoda za rakave bolezni.

Leta 1938 je bil z odlokom uprave tedanje dravske banovine ustanovljen institut z nazivom Banovinski institut za raziskovanje in zdravljenje novotvorb. Njegov prvi vodja je bil doc. dr. Josip Cholewa. Z vztrajnim prizadevanjem mu je uspelo, da se je zamisel o posebnem zavodu za rakave bolezni končno uresničila. Institut je bil stacioniran v adaptiranih, več kot 200 let starih prostorih nekdanje šempeterske kasarne v Ljubljani. Njegove začetne zmogljivosti so bile skromne: 28 bolniških postelj, dva aparata, manjše količine radija, 24 zaposlenih.

Kljub vojni je institut v naslednjih letih deloval in se razvijal. Takoj po drugi svetovni vojni se je združil z rentgenskim institutom v Institut za rentgenologijo pod vodstvom prof. dr. Josipa Hebeina. Ta simbioza ni trajala dolgo. Onkološka diagnostika in terapija se je osamosvojila in preimenovala v Onkološki institut, ki pa je ostal v sklopu združenih ustanov medicinske fakultete.

Novi načini zdravljenja so zahtevali tudi novejšo in številnejšo aparature, saj še je število obolelih za rakom večalo iz leta v leto. S tem pa se je pojavila potreba po novih in večjih prostorih. Tako so leta 1974 postavili temeljni kamen za izgradnjo TRT objekta, v katerem se še danes odvija ena od temeljnih dejavnosti Onkološkega instituta, radioterapija.

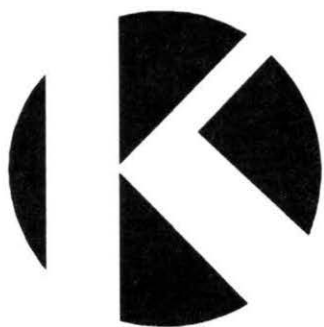
V teh prostorih so locirani aparati za opravljanje terapijskih posegov: dva simulatorja obsevanj z vso pripadajočo opremo (Philips, Oldelft), obsevalni aparati (dva s kobaltovim izvorom, dva linearna pospeševalnika) in sistem za planiranje obsevanj. V sosednjih objektih pa so še locirane druge dejavnosti, kot so brahiterapija, nuklearna medicina, rentgenska diagnostika in druge

---

dejavnosti, ki sodijo v sklop Onkološkega instituta.

Za nemoteno delovanje TRT službe skrbi 25 zdravnikov specialistov radioterapije, 5 radiofizikov in 26 radioloških inženirjev ter ostali pomožni kader.

Zaradi različnih pristopov do posameznih vrst obolenj se radioterapija deli na posamezna specialistična področja: glava in vrat, organi prsne votline, prebavila, uropoetski trakt in moški spolni organi, ženski spolni organi, dojke, limfatična in hematopoetska tkiva, kosti in pediatrični malignomi. Na vseh teh področjih uspešno sodelujemo s specialističnimi klinikami doma in po svetu ter uvajamo moderno zdravljenje.

KRKA

tovarna zdravil p.o.
Novo mesto